

УДК 658.15

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЯК СКЛADOVA ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Саленко О.В., ст. викладач (УкрДАЗТ)

В сучасних умовах кризової ситуації в економіці України значно посилюється важливість оцінки та аналізу фінансово-економічного потенціалу підприємства. Відсутність або нестабільність такого потенціалу може призвести до настання фінансової кризи на підприємстві або навіть до його банкрутства. І навпаки, високий рівень фінансово-економічного потенціалу виступає надійною базою для забезпечення ефективної діяльності підприємства протягом наступного періоду та подальшого сталого розвитку.

Існує ціла низка досліджень, в яких надається визначення економічного потенціалу держави, окремої галузі, підприємства тощо і розкривається зміст цієї економічної категорії. На протязі багатьох років економісти ведуть дискусії щодо економічного змісту поняття «потенціал», визначають напрямки його класифікації та виокремлюють види, найбільш значущі з точки зору розвитку як макро-, так і мікроекономіки.

Взагалі потенціал (від лат. *potentia* – сила) означає засоби, запаси, джерела, які є в наявності і можуть бути мобілізовані, використані для досягнення певної мети (наприклад, здійснення плану, виконання завдання). На рівні окремого підприємства під економічним потенціалом розуміють його здатність досягати мети, поставленої перед ним, використовуючи для цього матеріальні, фінансові та трудові ресурси, які є в його розпорядженні. Це тлумачення містить в собі 2 аспекти: наявність ресурсів та цільову спрямованість їх використання.

Економічний потенціал підприємства представляє собою складну, динамічну, ієрархічну й стохастичну систему взаємопов'язаних елементів. В залежності від підходу до визначення сутності економічного потенціалу, виділяють такі напрями оцінки економічного потенціалу підприємства:

майновий потенціал (майновий стан підприємства);

фінансовий потенціал (фінансовий стан підприємства у вузькому сенсі), який в свою чергу характеризується з таких позицій:

з позиції короткострокової перспективи: оцінка та аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства;

з позиції довгострокової перспективи: оцінка

та аналіз фінансової стійкості.

Таким чином, фінансово-економічний потенціал підприємства містить в собі окремі боки такого більш поширеного поняття, як фінансовий стан і отже, є його складовою.

Стосовно підприємства, «економічний потенціал» є важливою динамічною характеристикою діяльності підприємства, яка одночасно:

відображає стан підприємства щодо вимог зовнішнього й внутрішнього середовища на певну дату;

виступає базою для його виробничої діяльності у майбутньому періоді;

використовується як критерій оцінки результативності його роботи в попередньому періоді.

Таким чином, з одного боку фінансово-економічний потенціал впливає на якість діяльності підприємства, а з іншого – навпаки, залежить від неї. Саме ця подвійність і викликає постійну актуальність питання щодо регулярної оцінки та аналізу фінансово-економічного потенціалу підприємства.

УДК 658.15

АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

*Саленко О.В., ст. викладач
Канцедал Д.С., студентка (УкрДАЗТ)*

Світова економічна криза зробила свій внесок у посилення кризової ситуації в Україні. Нестабільність та кризовий стан економіки негативно вплинув на всі сфери суспільного та економічного життя країни: розкаталась фінансова система, серйозно загострилась проблема спаду виробництва, знецінились гроші та знизився попит, погіршився рівень життя населення. Все це негативно впливає на діяльність окремих підприємств, більшість з них стає неплатоспроможними. Рівень добробуту і життя суспільства говорить про недоліки у виборі і реалізації антикризових заходів.

Ситуація, що склалася в Україні потребує аналізу та вибору оптимального шляху щодо приборкання інфляційних процесів і досягнення стабілізації економіки. В залежності від ступеня загострення кризи необхідно розробляти систему антикризових заходів. Тому однією з важливих проблем є антикризове управління.

Антикризове управління - це спеціальне, постійно організоване управління, націлене на найбільш оперативне виявлення ознак кризового

стану та створення відповідних передумов для його своєчасного подолання з метою забезпечення відновлення життєздатності окремого підприємства, недопущення виникнення ситуації його банкрутства.

Метою та головним завданням антикризового управління є передбачення, своєчасне розпізнавання та успішне вирішення всіх проблем, пов'язаних з об'єктивним циклічним розвитком економіки та суб'єктивними факторами на макро- та мікрорівнях.

Розвиток кризи на рівні мікроекономічної системи структурно можна поділити на три фази:

Перша - прихована криза (або криза ефективності);

Друга - криза платоспроможності;

Третя - криза розрахунку (загроза банкрутства, неплатоспроможність).

Антикризове управління на підприємстві можливе та необхідне з ряду причин: кризові явища можна передбачати, прискорювати та пом'якшувати; до кризових явищ можна та необхідно готуватися; управління в умовах кризи потребує особливих підходів, спеціальних знань, досвіду та мистецтва; кризові процеси можуть бути до певної міри керованими; управління кризовими процесами здатне прискорювати їх та мінімізувати наслідки.

Об'єкт антикризового управління - виникнення та поглиблення кризи розвитку підприємства, її усунення та запобігання.

Проблеми розгортання кризи на рівні окремого підприємства не є локальними. Окреме підприємство є частиною національної, територіальної і галузевої господарської системи. Кризові явища в його діяльності мають негативні наслідки для усіх суб'єктів ринкової економіки. Отже, проблема кризи та банкрутства має загальнодержавний характер.

Сьогодні варто згадати, що криза має дві сторони: першу – небезпечну й руйнівну, а другу – спрямовану на поліпшення й зміни, коли стають явними допущені помилки й постає неминуча необхідність їх виправлення. Від прийнятих у цей момент рішень і виконуваних дій залежить, чи виживе підприємство й з якими результатами воно вийде з економічного безладдя. Спроби перечекати кризу, відклавши плани з розвитку підприємства й виправдовуючи бездіяльність несприятливими умовами – це прямий шлях до банкрутства. Емоційно прийняте рішення про закриття або замороження бізнесу в більшості випадків приведе до захоплення частки ринку конкурентами, що мають стратегічне бачення. Фінансова криза – найкращий час для розвитку підприємництва, захоплення або розширення частки ринку, звільненого його більше слабкими учасниками.

УДК 658.589

ІННОВАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ ПІДПРИЄМСТВ У СКЛАДІ СТРАТЕГІЧНИХ АЛЬЯНСІВ

*Токмакова І.В., к.е.н., доцент,
Сіра В., студентка (УкрДАЗТ)*

Важливою проблемою сучасного етапу розвитку економіки України є вдосконалення управління інноваціями процесами в організаціях. Тільки на цій основі можна досягти макроекономічної стабілізації і забезпечити економічне зростання. Значимість проблеми зростає з урахуванням сучасного стану економіки України, що характеризується кризовими явищами, низькою конкурентоспроможністю, недосконалим сприйняттям підприємствами нововведень. Одною з причин становища, що утворилося, є недостатня протягом тривалого періоду часу увага державних органів до проблем інноваційної діяльності. На низькому рівні знаходиться використання прогресивних технологій у більшості галузей економіки, що призводить до науково-технічного відставання від розвинутих країн.

Більшість вітчизняних підприємств потребують оновлення основних виробничих засобів, залучення нових технологій для посилення конкурентних позицій на вітчизняному і зарубіжних ринках. Проте незадовільний фінансовий стан, низький рівень розвитку систем менеджменту, що використовується, є причинами інвестиційної непривабливості та неможливості практично реалізувати інноваційні ідеї. До того ж, однією з важливих проблем залучення інвестицій для інноваційного розвитку є відсутність у керівників підприємств практичного досвіду в управлінні інвестиційними та інноваційними процесами.

Забезпечення ефективного макроекономічного розвитку залежить від виробників, які об'єднують свої зусилля в межах корпоративних форм бізнесу. Тому задля збільшення конкурентоспроможності вітчизняної продукції та товаровиробників повинні бути впроваджені сучасні організаційні форми різних бізнес-об'єднань, перш за все в сфері промислового виробництва, та удосконалені економічні відносини в межах об'єднань, між об'єднаннями та із зовнішнім середовищем. Найбільш прийнятною формою об'єднання промислових підприємств має стати стратегічний альянс. Стратегічний альянс – це партнерство між підприємствами, в якому їх ресурси, можливості та ключові компетенції об'єднуються для досягнення